

Security Sector Governance). URL: <https://securitysectorintegrity.com/uk/станданти-і-настанови/правові-основи-виховання-доброчесно/> (дата звернення: 26.08.2020).

2. Нуруллаєв І. С. Особливості універсально-правового механізму міжнародного співробітництва в боротьбі з окремими видами злочинів (на прикладі корупції). *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право.* 2017. №1-2. С. 230–237. С. 236

ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В МІСЦЯХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Головач А. В.

*доктор юридичних наук, професор,
академік*

*Національної академії наук вищої освіти,
професор кафедри державно-правових, адміністративно-правових
та кримінально-правових дисциплін
Донецького університету економіки та права
м. Бахмут, Донецька область, Україна*

Як свідчить практика, тактичні завдання профілактики вчинення кримінальних правопорушень засудженими є досить різноманітними. Їх конкретний зміст може змінюватись залежно від суб'єктивних й об'єктивних чинників. Відповідно до цього і будується тактика діяльності персоналу УВП із запобігання вчиненню кримінальних правопорушень. Її зміст полягає в тому, що вона є системною, з переліком правомірних засобів вирішення завдань щодо профілактики злочинів і виявлення та усунення детермінант цього явища. Крім того, різноманітність тактики залежить від того, який вид профілактики злочинів здійснюється (загальна чи індивідуальна) в УВП. Так, необхідною передумовою успішного застосування методів загального запобігання злочинності є всебічний і глибокий аналіз даних про злочини, які вчинені в колоніях, їх причини та умови, особу злочинця, його соціальне середовище тощо. Проте для того щоб досягти стратегічної мети профілактичної діяльності в конкретно взятій УВП, необхідно дотримуватися певних тактичних вимог. До них варто віднести такі:

1. Відсутність волонтаризму і врахування умов, з огляду на які (чи залежно від яких) можна досягти позитивного профілактичного

результату. Слушним у цьому випадку є вироблення рекомендацій стосовно того, що слід віднести до тактичних завдань запобіжної діяльності (чи це буде усунення окремих негативних явищ у середовищі засуджених, зокрема, безробіття в УВП або нейтралізація впливу на них з боку осіб негативної спрямованості (так званих «зłodіїв у законі», «авторитетів» та ін.). Водночас, спроби за будь-яку ціну вивести систему профілактики злочинів на новий, невластивий для неї рівень, не стане шляхом для досягнення загалом позитивного тактичного результату. Крім того, вказаний підхід може погіршити виконання суб'єктами профілактики своїх досить важливих функцій із запобігання вивченню злочинів в УВП.

2. Не менш важливою вимогою до тактики профілактики злочинів в УВП є усунення суперечностей і дотримання співвідношення між визначеними для реалізації заходами щодо запобігання злочинів й очікуваними від них результатами. Як свідчить практика, кожне конкретне профілактичне завдання певною мірою передбачає витрату грошових та матеріальних ресурсів і людських зусиль, що у свою чергу, обумовлює настання тактично виправданого позитивного результату із запобігання злочинам.

3. Має здійснюватися постійне удосконалення тактики профілактики злочинів, її пристосованість до умов і становища, в якому перебувають об'єкти запобіжного впливу в конкретно взятій УВП. Неврахування вказаної вимоги, як показали результати проведеного нами дослідження, призводить до тактичних прорахунків, настання негативних наслідків. Це однаково стосується як заходів загальної, так і індивідуальної профілактики злочинів. Так, якщо у процесі індивідуальної профілактики засуджений продовжує вчиняти дисциплінарні проступки, у тому числі злісні їх вияви (ст. 133 КВК України), а суб'єкт запобігання злочинам не змінює (чи не доповнює) своїх методів реагування на ці явища, то це призводить до вчинення злочинів: як свідчить практика, більше 30% злочинів в УВП вчиняють особи, які перебували на профілактичних обліках, та майже 70% – порушники режиму тримання в колонії [1, с. 13].

4. Тактика профілактики вчинення злочинів засудженими залежить від її наукового забезпечення. Без реалізації цієї вимоги не можна стверджувати тактичних засобів запобігання злочинності. Цей висновок підтверджується таким: кількість злочинів, що були зареєстровані в ДКВС України протягом 1994–2019 р.р., є відносно постійною – до 400 випадків щорічно, а отже, це свідчення низького рівня профілактики таких явищ.

5. Багаточисельність і різноманітність соціальних процесів у нашому суспільстві загалом та в УВП зокрема, які детермінують злочинність у колоніях, вимагають тактичного співвідношення кількісних та якісних показників об'єктів профілактичного впливу і сил та засобів, задіяних для використання кримінального покарання у виді позбавлення волі в окремо взятій колонії, та які можуть бути виділені на потреби профілактики злочинів без шкоди для інших сфер оперативно-службової діяльності адміністрації УВП.

Дотримання вимог профілактики злочинів у місцях позбавлення волі впливає на вибір її тактичних завдань у конкретній УВП. Структурно ці тактичні заходи складаються з:

- методів виявлення та усунення причин і умов злочинності в УВП й осіб, з боку яких можна очікувати вчинення цих діянь;
- засоби впливу на детермінанти злочинності та об'єкти профілактичного впливу;
- форм діяльності (гласних і негласних) суб'єктів профілактики злочинів, спрямованих на досягнення стратегічної мети покарання і запобігання вчинення злочинів;
- шляхів удосконалення форм, методів і засобів профілактичного впливу, у тому числі щодо підвищення ефективності взаємодії УВП з цих питань з іншими суб'єктами профілактики злочинів (спеціалізованими (правоохоронні органи) та неспеціалізованими (громадські інститути та формування, інші державні органи тощо)).

Література:

1. Андреев В. Н. Предупреждение правонарушений в следственных изоляторах: Учеб. пособие МВД СССР. ВНИИ. М., 1990. 80 с.